

leutnant Thomas en de eerste officier die hij naar Nederland wilde zenden, *Oberstleutnant Freiherr von Schrötter*. De Duitse troepen hadden twee dagen eerder het Kanaal bereikt; voor Thomas stond vast dat Frankrijk de nederlaag tegemoet ging. Daarna moest Engeland aangevallen worden, hetgeen betekende dat *Kriegsmarine* en *Luftwaffe* belangrijk versterkt moesten worden; daarbij, zei hij, moest de Nederlandse industrie als 'Unterlieferant' ingeschakeld worden.¹

Met die opdracht arriveerde von Schrötter op 24 mei in Den Haag, twee dagen eerder nog dan Seyss-Inquart. Hij vestigde zijn bureau in het departement van defensie. Zijn eerste taak was, een overzicht te krijgen van wat aan Nederlandse militaire opdrachten in bewerking was. De gegevens waren bij Defensie aanwezig, maar secretaris-generaal Ringeling weigerde hem inzage te geven. Tegelijk bereikten von Schrötter berichten dat bij de meeste grote bedrijven het werk aan de Nederlandse defensie-orders gestaakt was. Hoe kon hij de bedrijfsdirecties het snelst bereiken? Hij besloot, zich te wenden tot hun organisatie.

De Vereniging van Metaalindustriëlen telde in '40 negen-en-negentig leden; alle grote bedrijven in den lande waren er bij aangesloten. Voorzitter was een der bekendste groot-industriëlen: ir. M. H. Damme Sr. Damme was zestig jaar; acht-en-twintig jaar lang was hij al verbonden aan de N.V. Werkspoor die grote bedrijven had in Amsterdam en Utrecht. Hij was er in '31 directeur geworden, later president-directeur, maar hij was tevens, afgezien nog van andere functies op sociaal gebied, president-commissaris van de Hoogovens, van de Heemaf en van een ijzergieterij in Vaassen en voorzitter van de Nederlandse Verenigde Scheepsbouw Bureaux, een gemeenschappelijk constructiebureau van de grootste werven: Wilton-Fijenoord, de Rotterdamse Droogdokmaatschappij, de Nederlandse Scheepsbouwmaatschappij en de werf 'De Schelde' te Vlissingen - kortom: Damme was een gezaghebbende *captain of industry* die op zijn beurt als president-directeur van Werkspoor te maken had met een raad van commissarissen waar weer andere kopstukken van het bedrijfsleven in zaten: Fentener van Vlissingen (directeur van de Steenkolenhandelsvereniging en president-commissaris van de Aku), mr. D. Crena de Iongh (president van de Nederlandse Handelmaatschappij), ir. A. H. Ingen Housz (directeur van de Hoogovens), ir. H. I. Keus (directeur van de Heemaf) en M. C. Koning (voorzitter van de raad van bestuur van de Koninklijke Paketvaartmaat-

¹ *WiRü Amt, Stab I a: 'Akttenotiz über Besprechung Düsseldorf am 22.5'* (Neur.doc. EC-469).